

Izet Kiko Sarajlić

**SARAJEVSKA
RATNA
ZBIRKA
(1992)**

<i>Spaljivanje knjiga</i> - - - - -	3
<i>Tražim pomilovanje</i> - - - - -	3
<i>Po Latiću</i> - - - - -	4
<i>Pjesma u čast ponovnog dolaska Marine Ahenbah</i> - - - - -	4
<i>Da sve ovo preživim</i> - - - - -	5
<i>Eleno, kerko Eleno</i> - - - - -	5
<i>Prije ovog rata</i> - - - - -	6
<i>Šta ako ja neću da me u Americi predstavlja g. Mile Akmačić</i> - - - - -	6
<i>Misli na dočeku Nove 1994. godine</i> - - - - -	7
<i>Sestre</i> - - - - -	7
<i>Sav moj kozmopolitizam</i> - - - - -	8
<i>Prijateljima iz bivše Jugoslavije</i> - - - - -	8
<i>Vladi Dijaku</i> - - - - -	8
<i>Meme</i> - - - - -	9
<i>Sretni nesretnik</i> - - - - -	9
<i>Kad se završi ovaj rat</i> - - - - -	10
<i>Pas lotalica</i> - - - - -	10
<i>Nakon ranjavanja</i> - - - - -	11
<i>Sjećajući se poručnika Kincla</i> - - - - -	11
<i>Ratovi u našim životima</i> - - - - -	11
<i>Jevrejsko groblje</i> - - - - -	12
<i>U predvečerje</i> - - - - -	12
<i>Šiba</i> - - - - -	13
<i>Bori Spasojeviću</i> - - - - -	13
<i>Uz (ako je izašla) moju čileansku knjigu</i> - - - - -	14
<i>Mizera</i> - - - - -	14
<i>Granata sa Mrkovića</i> - - - - -	15
<i>Sreća na sarajevski način</i> - - - - -	15
<i>Na stoti rođendan Josipa Broza</i> - - - - -	15
<i>Razmišljajući o Skenderu Kulenoviću</i> - - - - -	16
<i>Tako smo nespremni ušli u ovaj rat</i> - - - - -	16
<i>Teorija distance</i> - - - - -	16
<i>Posljednja predratna pjesma</i> - - - - -	17
<i>O piscu</i> - - - - -	18

Spaljivanje knjiga

Esi Ramadanoviću

U znak protesta protiv ravnodušnosti svjetskog javnog mnijenja
jedan broj članova Udruženja književnika
za danas je najavio
javno spaljivanje
svojih knjiga.

U saopštenju zajavnost
vidim da je pomenuto i moje ime.

Naravno
da se moja duša pridružuje svakom protestu protiv
ravnodušnosti svijeta,

ali
sam nikada neću spaljivati svoje knjige.

Jedno, što ih volim,
a drugo, što je bolje da taj primjerak knjige koji bih spalio
poklonim Ismaru
da se kao budući švajcarski apotekar sjeća dana
kad je na mom krovu
začepjavao rupe od granata

Tražim pomilovanje

Zbog zlata njene poezije,
zbog našeg starog prijateljstva,
tražim pomilovanje
za obmanutu rabu božju Desanku
koja je do kraja ostala da sjedi u prvom redu
i da aplaudira ubicama.

Po Latiću

Po Latiću
moj brak ne vrijedi ni prebijene pare.
Koliko sutra
po Latiću
morao bih da odem u opštinu i zatražim razvod.

Neće.
Neće,
Latiću,
od strane Sarajlića biti nikakvog razvoda.
Ni poslije četrdeset godina
ja se nisam umorio od ljubavnih pjesama
koje pišem
Petrovoj kćerki, Tamarinoj majci, Vladimirovoj baki.

Šta mogu,
mi Sarajlići smo takvi!

Pjesma u čast ponovnog dolaska Marine Ahenbah

Iz jednog drugog svijeta
doći će nam ponovo Marina.
Taj svijet je već jednom imao svoj fašizam
i on ga ne želi više nikada imati u svojoj kući.
A Marina je, usto, i kćerka Njemice
rođene u Sarajevu.
Marina je već bila ovdje.
Ona je uopšte nešto kao anđeo ove kuće,
ali i Vladimirova velika ljubav.
On je lani kad je odlazila
plakao kao gladna godina.
A i deda je gutao dobre knedle.

Da sve ovo preživim

Ziji Kafedžiću

Da sve ovo preživim
osim stihova
pomoglo mi je desetak-petnaest ljudi,
običnih,
svetih ljudi srajeva,
koje do rata jedva da sam i poznao.

Država je također pokazala izvjesno razumijevanje
za moju nevolju,
ali kad god bih pokucao na njena vrata,
ona je bila odsutna -
ili u Ženevi
ili u Njujorku.

Eleno, kerko Eleno

Odjednom,
usred kanonade,
neko je u susjedstvu
zapjevao "Eleno, kerko Eleno".

Neka prastara tuga odjednom preplavi svu sobu

Sjetih se
kako smo u Strugi pred zoru pjevali tu pjesmu,
sjetih se
čitavog našeg života ispunjenog pjesmom,
i - rasplakah se...

Prije ovog rata

Prije ovog rata
Oskar Davičo,
vječiti enfant terrible
naše onda nam zajedničke literature,
u dva-tri navrata
nije propustio priliku
da se žestoko okomi i na mene.

Ah,
sada kad bi me napao!

Ćosić, Isaković, Ekmečić, Crnčević, NOgo -
oni ne napadaju,
oni - ubijaju!

Šta ako ja neću da me u Americi predstavlja g. Mile Akmačić

Koliko do jučer,
Mile Akmačić,
jedno vrijeme čak i u funkciji predsjednika moje vlade,
činio je sve da se sa karte svijeta
zbriše i samo ime Bosne.

I sada -
baš on da me predstavlja i baš u Americi!

Vi - kako hoćete,
ali ja dotičnom g.
ne bih dao ni veleposlanstvo u San Marinu!

Ovom pjesmom zapravo obavještavam svoje sunarodnike
da je moj ambasador u Americi i dalje
Sven Akalaj.

Jedno, što mu je ime lijepo,
jedno od časnijih imena Sarajeva,
a drugo,
što je iz miješanog braka i u miješanom braku.

A ti miješani,
obrnite-okrenite,
najmanje su zla nanijeli Bosni.

Misli na dočeku Nove 1994. godine

Mladenu Paunoviću

Razočaran u civilizaciju
Kurt Tuholski se, 1933, bacio pod točkove voza.

Ernest Toler se, 1939, objesio u svom njujorškom stanu.

Štefan Cvajg se, 1942, ubio u svojoj hotelskoj sobi.

Konstantin Bibl je, 1952, skočio sa svog trinaestog sprata.

Šta ja čekam?
Šta čekamo svi?

Sestre

Kod Jesenjina se bile
Šura i Kaća.

Kod Majakovskog
Ljudmila i Olja.

Kod mene
Nina i Raza.

I - sve su umrle.

Raza i Nina
u razmaku od pedeset dana.

Umrle
ili ubijene bez metka?

Moram negdje potražiti
novu sestru.

Ja jednostavno ne umijem
da ne budem brat.

Sav moj kozmopolitizam

Sinanu Gudževiću

sav moj kozmopolitizam, dragi sinane,
o kome se toliko pričalo u krugu mojih drugova
sveo se na jedno:
da mi je sjesti u voz
i otići do - Podlugova!

Prijateljima iz bivše Jugoslavije

Šta se to preoknoć s nama zbi,
prijatelji?

Ne znam
štaradite.

Šta pišete.

S kim pijete.

Koje knjige čitate.

Ne znam čak
ni jesmo li više uopšte prijatelji.

Vladi Dijaku

Dobro je, Vlado, da si na Barama!

U Podlugovima i u Sarajevu
svi bifei zatvoreni.

U Bosni
doći do čašice rakije
neuporedivo je teže
nego doći do sopstene smrti.

Meme

Affanu Ramiću

Ako mu je vjerovati, a nije,
Memeu, mom mačku, čiji se sav mantimilitarizam
sastoji u tome što je umjesto džigerice i pajšla
prinuđen da zajedno sa svima nama
kusa ove ratne čorbuljke -
najteže od svega pada
ovo moje, kako on kaže, kapanja uz svijeću.

Na tvom mjestu, kaže, ja uopšte ne bih ni pisao!

Uzalud ga,
prihvatajući njegov način razmišljanja,
uvjeravam da je uz svijeću
napisana i čuvena knjiga "Izgubljeni raj",
o raznim "Vodenicama na Flosi" da i ne govorimo,
on tjera svoje:
Šta me se, kaže, tiče taj tvoj Milton: ja hoću Sarajlića! Onog
koji je tolikim generacijama plijenio dušu...

Ludica moja mala!

Kao da i ja ne bih više volio da pišem
one svoje predratne pjesme pune tuge
ili barem poslijeratne, pa makar i uz svijeću!

Sretni nesretnik

Ljubiši Maksimoviću

Ide ulicom čovjek
i - pjeva.

Kako i ne bi
kad pod pazuhom nosi sulunare!

Sretni nesretnik!

Prije nego što ga nađe
njegovo parče granate
on će se barem ogrijati

Kad se završi ovaj rat

Za razliku od mnogih rođenih sarajlija
Viljem Trajb je ostao u Gradu.

Vjerujem da u ovom času
on uopšte i ne zna
gdje mu je njegov britanski pasoš.

Šta će mu britanski pasoš,
da mu je malo
lozovače"

Ne znam da li je Viljem Trajb
prije rata
prevodio moje stihove,
ali ja sam mu zahvalan upravo na tome
što je tu, što je - ostao.

Kad se završi ovaj rat
moraću,
mada se nikad nismo upoznali,
da ga posjetim.

Valjda će se usput
po razumnoj cijeni
moći da kupi i neka flaša lozovače!

Pas lotalica

Lutvi Hodžiću

(Zbog velikog broja pasa lotalica na teritoriji grada, iz Mjesne zajednice Koševo 2 upozoreni smo da smo svakog takvog psa uočenog u svojoj okolini dužni da prijavimo u kancelariju Zajednice)

Da prijavim sebe?

Zar nisam baš pas
i baš lotalica?

Ne znam čak
u kojem su mi koferu
i u čijem podrumu
moji papiri.

Nakon ranjavanja

Miki Masliću

Sinoć u snu
dođe mi Slobodan Marković
da se izvini mojim ranama.

To je jedino srpsko izvinjenje
za svo ovo vrijeme,

pa i ono samo u snu
i od mrtvog pjesnika.

Sjećajući se poručnika Kincla

Ispada tako
da se čovjek sa nostalgijom sjeća drugog svjetskog rata.

U svakom slučaju
u poređenju s oficijom bivše JNA
čak i jedan poručnik Kincl,
koga su Sarajlići zapamtili za čitav život,
gestapovsko oličenje svega neljudskog u čovjeku,
ličio je gotovo na čovjeka.

Ratovi u našim životima

Marko Bašić je preturio preko glave
dva balkanska i dva svjetska rata.
Ovo mu je peti.

Meni i mom pokoljenju - drugi.

A za Vladimira
s njegovih osamnaest mjeseci
u ovom trenutku mogli bi se reći
da je čak polovicu svog života
proveo u ratu.

Jevrejsko groblje

Abdulahu Sidranu

Najsmrtonosniji hici
u pravcu Marindvora
dolaze s Jevrejskog groblja.

Ne zna Miloševićev plaćenik
ni ko je Isak Samokovlija
iza čije je grobnice postavio svoj mitraljez,
ni ko je taj ko je upravo pao
pogođen njegovim hicima.

On, jednostavno, za svakog ubijenog žitelja grada,
bio on ljekar Hitne pomoći
ili vozač Gradskog saobraćaja,
dobije po stotinu njemačkih maraka

U predvečerje

Na igralištu
jedan mladić
svira na gitari
a iznad njega
prolijeće granata s Poljina.

Budući sarajevski Bulat Okudžava?

Mladiću,
samo mi ostaj živ,
a umjetnost,
koja je meni bila sve,
umjetnost je,
vjeruj mi,
sasvim nevažna!

Šiba

Čak i ne slutimo
s koliko se dragih ljudi
više nikada nećemo sresti.

Jedan od njih je i Šiba.

Bivšeg glumca Batu Živojinovića,
koji se proslavio igrajući u njegovim filmovima,
ova smrt, zacijelo, neće posebno pogoditi.

A Šiba -
kakav je, onako bosanski beskonačno dobar bio,
da je samo dočekao kraj rata,
još bi mu prvomprilikom
dao neku ulogu.

Ovog puta, međutim, to ni u kom slučaju
ne bi mogla biti neka pozitivna ličnost.

Pozitivnog junaka
Bata Živojinović je odavno
sam u sebi sahranio.

Bori Spasojeviću

direktoru "Sarajevo stana", arhitekti, prijatelju, čovjeku

Prije rata
obećao sam ti jednu pjesmu
o Sarajevu.

Onog dana
kad sam te vidio
kako pred te-ve kamerama plačeš nad razorenim gradom
ti si je sam napisao.

Meni je ostalo
samo da je potpišem.

Uz (ako je izašla) moju čileansku knjigu

Početakom proljeća,
kako su me,
dok je Sarajevo još preko pošte
komuniciralo sa svijetom,
obavijestili njen prevodilac pjesnik Huan Oktavio Prenz
i njen izdavač, također pjesnik, Omar Lara
u čileu je trebalo da izađe
moja knjiga na španskom jeziku.

Ako je izašla
sada se možda neki čileanski čitalac pita:
Šta je s njenim autorom?

Šta je?

Sjedi u podrumu,
skuplja drva,
loži na balkonu vartu,
vodi ratni dnevnik

i sanja o kajgani s tri jaja.

Mizera

Pravoslavko moja, prijateljice moje mladosti!
Šta u podrumu radiš, pri svijeći?
Voliš li još Skendera i Ćamila?
Jesam li još uvijek tvoj pjesnik najveći?
Strašno je što s u istom gradu ne možemo ni vidjeti ni čuti.
A evo već danima,
uza svu našu bijedu,
ni sunce, ni ono da nam se nasmiješi.

Nisu nas,
nisu nas baš voljeli u "Masleši",
ali važno je da smo i takvog "Maslešu" voljeli mi.
Sjetiš li se Junuza?
I kako smo zajedno plakali na njegovoj sahrani?

Nije zar da se danas odričeš tih suza?
Nije zar da ti danas ništa ne znače
ni te suze ni "Masleša" ni svi mi?
Nije zar da si i ti pristala uz paljanske koljače?
O, nemoj bar ti, bar ti!

Granata sa Mrkovića

Već trideseti sat kako smo
sa svih strana
zasuti granatama.

Jedna upravo ovog časa
prolijećeiznad moje pjesme.

Ova je s Mrkovića
gdje sam prije rata
s onom koju volim
brao margarete.

Sreća na sarajevski način

u Sarajevu
proljeća 1992. godine
sve je moguće;
staneš u red za hljeb
i završiš na Traumatologiji
sa odsječenom nogom.

Poslije toga još kažeš
da si imao sreće

Na stoti rođendan Josipa Broza

Kakav god da je bio,
bio je šef najsretnije jugoslovenske države.

U toj državi
Vojislav Šešelj je uspio i doktorirati.

A mi u njegovoj ne bismo mogli
ni da dišemo.

Razmišljajući o Skenderu Kulenoviću

Jedini koji bi mogao,
da ne kažem i morao,
da napiše
muslimansku varijantu
"Stojanke Majke Knežopoljke" -
to je Matija Bećković.

Samo što on to neće.

Osim talenta
za tako nešto je potrebna
i Skenderova ljudska širina.

Tako smo nespremni ušli u ovaj rat

Ismetu Ceriću

Evo
i deseti je dan rata,

a mi
još uvijek
ne znamo dovoljno
ni da mrzimo.

Teorija distance

Teoriju distance izmislili su postfestumaši,
oni koji ni u čemu ne žele da rizikuju.

Ja spadam među one
koji smatraju da se o ponedjeljku
treba govoriti u ponedjeljak;
u utorak već bi moglo biti prekasno.

Teško je, naravno, u podrumu
dok iznad tebe proljeću granate
pisati pjesme.

Teže od toga je jedino
ne pisati ih!

Posljednja predratna pjesma

Slavki Šantiću

Umjesto u svijetu svojih stihova,
umrijećemo u svijetu sasvim drugih ljudi.
Tuđa mi je njihova umjetnost,
tuđe su mi njihove ljubavi, ako ih uopšte imaju.
Tuđe su mi njihove misli
grobljanske, pune mržnje, krastave.
Tuđi su mi njihovi grbovi
i njihove zastave.

o piscu

IZET SARAJLIĆ je rođen 1930. u Doboju. Njegova majka, koja tada nije imala ni 18 godina, udala se za željezničara, jer je bila impresionirana uniformom, koja je u to vrijeme bila “statusni simbol”, kako će kasnije zapisati sam pjesnik. Izet Sarajlić je dobio ime po djedu s očeve strane, koji je bio činovnik za vrijeme Austro-Ugarske monarhije.

Djetinjstvo je proveo u Trebinju i Dubrovniku, a 1945. se nastanjuje u Sarajevu, u kojem će ostati sve do kraja života, 2002. U Sarajevu je pohađao mušku gimnaziju, a u svijet jugoslovenske poezije ulazi kao devetnaestogodišnjak, zbirkom poezije *U susretu*. Za vrijeme studija na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, radio je i kao novinar i nikada nije prestajao pisati.

Bio je član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i udruženja intelektualaca Krug 99. Objavio je preko 30 knjiga poezije od kojih su neke prevedene na 15 jezika. Za Sarajevsku ratnu zbirku pjesnik je rekao: “Ovo je jedina zbirka za koju bih mogao reći da bih volio da je nikada nisam napisao.” Izet Sarajlić je živio za objavljivanje svojih zbirki poezije, od kojih su mnoge doživjele nekoliko izdanja.

Vjerovao je da pripada XX stoljeću pa kada je stiglo XXI, na pismima koja je pisao prijateljima, datume je označavao na sebi svojstven način: 1999+1, 1999+2... Čitajući njegovu poeziju, saznajemo da su smrt njegovog brata Eše, koji je strijeljan 1942. i susret sa Idom Kalas Mikicom, životnom saputnicom, dva najsnažnija pjesnikova životna iskustva. U “Volim puno” pjeva o ljubavi i prijateljstvu, o jednoj epohi. Ova serija poetske proze je u najvećoj mjeri portret njegove supruge Mikice, prekrasne, mudre žene, koja je zahvaljujući njemu zauvijek ušla u svijet književnosti.

Izrasla iz duha vremena u kojem je živio, uvijek aktualna i bliska, poezija Izeta Sarajlića oplemenjuje svakog svog čitatelja. Nije potrebno tragati za estetskim doživljajem, on je pred čitateljem u svakoj Sarajlićevoj pjesmi. Slatko-gorku pjesničku intonaciju, prepoznatljivu upravo kod Izeta Sarajlića, naći ćemo kasnije kod mnogih bh pjesnika. Niko nije toliko utjecao na suvremeno bh pjesništvo kao Izet Sarajlić. Njegov stih je jednostavan, istinit, bez suviše dekorativnosti i retorike.

Elegičnost kao najizrazitija crta Sarajlićeve emocionalnosti, njegovo poimanje života uopće i ljubav kao neizbježni light motiv, često upućuju na romantičnu Jesenjinovu poeziju. U svakoj njegovoj pjesmi ljubav doživljava svoju punu afirmaciju. Široka otvorenost i ljubav prema cijelom svijetu odišu iz svakog njegovog stiha. Izrazito romantičan, Sarajlić ne stvara apstraktni romantičarski ideal ljubavi. Naprotiv, njegova ljubav gotovo uvijek je stvarna i ostvarena, a najčešće je istinit i ambijent u kojem govori o ljubavi.

Stoga se u najvećem dijelu njegove poezije osjeća idilična slika ljubavne i obiteljske harmonije prenesene iz svakodnevnog života, a to ga opet približava poeziji Jacquesa Preverta. Izvanrednu i trajnu popularnost njegova je poezija dostigla upravo zahvaljujući jednostavnosti izraza prožetog dubokom osjećajnošću.